

Asia: VN/28583/2020

Oikeusministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden lakien valitustietä koskevan sääntelyn ja eräiden teknisten seikkojen päivittämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Oikeusministeriö on pyytänyt vakuutusoiikeudelta lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle eräiden lakien valitustietä koskevan sääntelyn ja eräiden teknisten seikkojen päivittämiseksi.

Vakuutusoiikeus pitää kannatettavana perusajatusta siitä, että muutoksenhakusäännöksiä yhdenmukaistetaan, koska se selkeyttää vallitsevaa tilannetta ja vähentää oikeudellista epävarmuutta.

Vakuutusoiikeus kiinnittää huomiota kuitenkin seuraaviin ehdotettuihin muutoksiin:

Esityksessä esitetään, että oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annettuun lakiin lisättäisiin säännökset siitä, että suullisen käsittelyn julkisuutta koskevat 4 luvun säännökset soveltuvat myös oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain uusiin asian käsittely- ja selvittämiskeinoihin eli lain 47 §:n mukaiseen suulliseen valmisteluun ja lain 49 §:n mukaiseen tarkastukseen. Suullinen valmistelu voidaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain mukaan järjestää sen selvittämiseksi, mistä asiaan liittyvistä seikoista oikeudenkäynnin osapuolet ovat erimielisiä sekä mitä selvitystä vaatimusten tueksi on esitettävissä. Suullisessa valmistelussa ei kuulla todistajia eikä asiantuntijoita. Vakuutusoiikeus katsoo, että ehdotettua muutosta olisi hyvä arvioida myös siitä näkökulmasta, onko suullinen valmistelu luonteensa vuoksi rinnastettavissa suoraan suulliseen käsittelyyn, katselmukseen tai tarkastukseen.

Esityksessä esitetään, että oikeudenkäynnin julkisuudesta hallintotuomioistuimissa annetun lain 20 §:n 1 ja 2 momentin mukaisia hallintopäätöksiä koskeva muutoksenhakutie muutetaan oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain pääsäännön mukaiseksi eli valittamiseksi hallinto-oikeuteen. Vakuutusosoikeus ei pidä muutosta perusteltuna. Voimassa olevan lainsäädännön mukaan vakuutusosoikeus käsittelee lainkäyttöasioina vakuutusosoikeuden alaisen muutoksenhaku-järjestelmään kuuluvien lautakuntien julkisuusasioissa antamiin päätöksiin kohdistuvat valitukset. Mikäli julkisuusasia kohdistuu vakuutusosoikeudessa vireillä olevaan asiaan, antaa vakuutusosoikeus julkisuusasian ratkaisun lainkäyttöasian yhteydessä. Mikäli julkisuusasia kohdistuu sellaiseen asiaan, joka ei ole vakuutusosoikeudessa vireillä lainkäyttöasiana, käsitellään asia vakuutusosoikeudessa hallinnollisena asiana ja mikäli tietopyyntöön ei voida suostua ja tietopyynnön esittäjä ilmoittaa haluavansa asiasta valituskelpoisen päätöksen, niin asiassa annetaan hallinnollinen päätös. Lainkäyttöasian yhteydessä ratkaistun julkisuusasian muutoksenhakutie on määräytynyt lainkäyttöasian muutoksenhakusäännösten mukaisesti (esimerkiksi eräissä työtapaturma-asioissa korkeimpaan oikeuteen) ja hallintopäätöksenä tehdystä julkisuusasian ratkaisusta on muutoksenhakutie ohjautunut korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Mikäli ehdotettu muutos tarkoittaisi myös sitä, että lainkäyttöasian yhteydessä ratkaistusta julkisuusasiasta haettaisiin muutosta hallinto-oikeudelta, hajauttaisi se muutoksenhakua ja voisi johtaa siihen, että lainkäyttöasian muutoksenhaussa voitaisiin joutua odottamaan julkisuusasian muutoksenhaun ratkaisua. Huomioon on otettava myös se, että ehdotetun muutoksen myötä julkisuusasioiden muutoksenhaut ohjautuisivat eri hallinto-oikeuksiin sen sijaan, että ne ohjautuisivat joko vakuutusosoikeuteen tai korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Lisäksi muutoksenhakutien ennallaan pitämistä puoltaa se, että julkisuusasian ratkaiseminen edellyttää myös sen asian substanssin tuntemusta, mihin julkisuusasia kohdistuu.

Esityksessä ehdotetaan tuomioistuinlain 23 luvun kirjallista varoitusta, sivutoimilupaa ja virantoimituksesta pidättämistä koskevien päätösten muutoksenhakutietä muutettavaksi muiden kuin ylimpien tuomioistuinten osalta oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain pääsäännön mukaiseksi eli valittamiseksi hallinto-oikeuteen. Vakuutusosoikeus katsoo ottaen huomioon vakuutusosoikeuden asema muutoksenhakutuomioistuimena, että muutoksenhakutien muuttaminen hallinto-oikeuteen ei ole perusteltua, vaan vakuutusosoikeuden tuomareiden ja asiantuntijajäsenten osalta muutoksenhaku tulisi ohjautua kuten nykyäänkin hierarkkisesti saman tuomioistuinlinjan ylempään tuomioistuimeen eli korkeimpaan hallinto-oikeuteen.

Lopuksi vakuutusosoikeus toteaa, että tekniset muutokset, joita esityksen mukaan ollaan tekemässä tuomioistuinlain 17 luvun 15 §:n 1 momentin 1 b alakohtaan, johon ehdotetaan muutosta hyvinvointialueiden sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistuksen vuoksi ja lainkohdan ajantasaistamista muotoon ”kunta- ja hyvinvointialueyönantajat KT:n ja kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijoita ja työntekijöitä edustavien pääsopijajärjestöjen” sekä 1 f alakohtaan, johon ehdotetaan muutosta siviilikriisinhallintatehtävien osalta ja ajantasaistamista muotoon ”puolustusministeriön ja edustavimpien korvauksensaajien oloja tuntevien järjestöjen ehdotuksesta, kun on kysymys sotilas- ja kriisinhallintatapaturma-asioista”, ovat perusteltuja. Vastaavasti tekniset muutokset oikeudenkäynnistä vakuutusosoikeudessa annetun lain 6 §:n 1 momentin 4. ja 8 kohtiin ovat perusteltuja.

Kivari Tuula
Vakuutusoikeus